

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10So/38/2012
Identifikačné číslo spisu:	7012200067
Dátum vydania rozhodnutia:	16.01.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Hatalová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:7012200067.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Petra Paludu, v právnej veci navrhovateľa S. Z., nar. X.X.XXXX, bytom B., zastúpeného advokátkou JUDr. Zuzanou Kollárovou, AK so sídlom v Spišskej Novej Vsi, Zimná 59, proti odporkyni Sociálnej poisťovni, ústrediu, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia odporkyne zo dňa 8.12.2011 č. XXX XXX XXXX X, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 6Sd/4/2012-18 zo dňa 29. marca 2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 6Sd/4/2012-18 zo dňa 29. marca 2012 p o t v r d z u j e.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie odporkyne zo dňa 8.12.2011 č. XXX XXX XXXX X. Uvedeným rozhodnutím bola žiadosť navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku ku dňu 2.1.2009 zamietnutá s poukazom na ustanovenie § 65 ods.1 a § 274 ods.1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 555/2007 Z.z. (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) a § 21 ods.1, § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) a podľa čl. 46 ods.2 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín pohybujúcich sa v rámci spoločenstva.

Krajský súd preskúmal napadnuté rozhodnutie na pojednávaní podľa § 244 ods. 1, 2 a 3 O.s.p., v spojení s § 2501 ods. 1 a 2 O.s.p. a dospel k záveru, že podanie opravného prostriedku navrhovateľom nie je dôvodné.

V odôvodnení rozsudku krajský súd k jednotlivým námietkam navrhovateľa uvedeným v opravnom prostriedku zaujal nasledovné stanovisko:

Podľa ust. § 174 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, občan, ktorý vykonával pred 1.1.2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. kategórie alebo II. kategórie funkcií, má po 31.12.1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

a/ 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií,

b/ 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach lebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h, /alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,

c/ 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/, alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, alebo

d/ 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až l/, alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

Podľa ust. § 174 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31.12.1999. Za zamestnanie sa na tieto účely považujú i náhradné doby a doby uvedené v § 5 ods. 1, § 6 ods. 1 nariadenia vlády ČSSR č. 117/1988 Zb..

Zamestnanie vo zvýhodnenej I.A pracovnej kategórii, ako to vyplýva z OLDP, navrhovateľ ukončil dňa 31.12.1992, preto nespĺňa podmienky nároku na dôchodok podľa § 174 zákona o sociálnom zabezpečení.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku ďalej konštatoval, že nie je sporné to, akú dobu odpracoval navrhovateľ v I.AA a I.A pracovnej kategórii. Spornou bola podľa navrhovateľa odpracovaná doba za obdobie pred a po 1.1.1993 do 28.6.1999 a od 24.7.2000 do 30.4.2003, na základe zmluvného vzťahu so zamestnávateľom Subterra, s.p., neskôr a.s., Praha 4, Česká republika, teda išlo o zápočet doby 6 rokov a 179 dní, teda doby poistenia získanej vo zvýhodnenej pracovnej kategórii.

Podľa čl. 1 písm. r/ nariadenia Rady /EHS/ č. 1408/71, doby poistenia znamenajú doby poistenia alebo doby zamestnania alebo samostatne zárobkovej činnosti, ako ich definujú alebo uznávajú za doby poistenia právne predpisy, podľa ktorých sa dosiahli alebo považujú za rovnocenné dobám poistenia.

Doby poistenia oznámené jedným členským štátom Európskej únie majú byť akceptované prijímajúcim štátom Európskej únie bez spochybňovania ich kvality.

Česká správa sociálneho zabezpečenia na vyžiadané doby poistenia navrhovateľa za sporné obdobie oznámila, dňa 14.5.2009, že zamestnanie navrhovateľa sa potvrdzuje ako doba poistenia a nie ako doba poistenia získaná vo zvýhodnenej pracovnej kategórii.

Vznik nároku na starobný dôchodok navrhovateľa podľa navrhovateľom uvádzaného intertemporálneho ust. § 71 zák. č. 155/1995 Sb, má iba ten následok, že má vplyv na získanú dobu poistenia, tak ako to bolo oznámené českou správou sociálneho zabezpečenia zo dňa 14.5.2009. Všetky navrhovateľom uvádzané námietky boli odporkyňou náležite prešetrené a na základe nich aj rozhodnuté.

Vyššie uvedené podklady, boli pre rozhodnutie odporkyne postačujúce na to, aby posúdila vznik nároku na účely zníženia dôchodkového veku podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení v znení neskorších právnych predpisov v súlade s platnou právnou úpravou.

Vzhľadom na vyššie uvedené zákonné ustanovenia, ako aj citované právne predpisy § 65 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, § 21 ods. 1 písm. c/ zákona o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, súd nemal inú možnosť, ako rozhodnutie odporkyne potvrdiť.

O náhrade trov konania rozhodol krajský súd v súlade s ustanovením § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ včas odvolanie prostredníctvom svojej právnej zástupkyne a navrhol, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok krajského súdu, zrušil rozhodnutie odporkyne a vec jej vrátil na ďalšie konanie, nakoľko krajský súd vec nesprávne právne posúdil (§205 ods. 2 písm. f/ O.s.p.).

Uviedol, že splnil podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok v zmysle § 21 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení a to trvanie zamestnania najmenej 25 rokov, dosiahnutie veku aspoň 55 rokov a zamestnanie aspoň 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods.2 písm. b/ až h/. Podľa jeho názoru spornou je len doba, ktorú dosiahol navrhovateľ v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/. Nie je sporné, že navrhovateľ odpracoval do 31.12. 1992 v zamestnaní uvedenom v § 14 ods.2 písm. b/ až h/ celkovo 13 rokov a 264 dní, spornou je len skutočnosť, či dobu zamestnania, ktorú navrhovateľ odpracoval po 1.1.1993 je alebo nie je možné považovať za dobu v zmysle § 14 ods.2 písm. b/.

Navrhovateľ ďalej uviedol, že pracoval pre spoločnosť Subterra, a.s., so sídlom v Prahe, a dňom 1.1.1993 vznikla samostatná Slovenská republika. Táto právna skutočnosť je jedinou, ktorá bráni navrhovateľovi v nároku na priznanie starobného dôchodku v zmysle uvedených predpisov. Navrhovateľ predložil v konaní všetky svoje pracovné zmluvy po 1.1.1993, z ktorých je evidentné, že pracoval ako „tunelár“, lamač, čo je celkom určite v súlade s pracovnou náplňou, ktorú vyžaduje § 14 ods. 2 písm. b/.

Poukázal na to, že v zmysle Potvrdenia č. XXXXXXXXXXXX/XXX vydaného spoločnosťou Subterra a.s., Bezová 1658, 147 14 Praha 4, pracoval od 1.1.1993 do 28.6.1999 na pracoviskách, ktoré boli v Českej republike do 31.12.1992 zaradené do 1. pracovnej kategórie, teda ide o pracovisko podľa § 14 ods. 2 písm. b/ a c/. V období od 1.1.1993 teda žalobca odpracoval v I. kategórii ešte 6 rokov a 179 dní, čo spolu s obdobím odpracovaným v kategóriách podľa § 14 ods. 2 písm. b) až h) činí spolu 21 rokov a 363 dní. Navrhovateľ splnil dňom 1.1.2009 všetky podmienky na priznanie starobného dôchodku podľa § 21 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. a podľa § 274 ods.1 zákona č. 461/2003 Z.z. a čl. 46 ods. 2 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71.

Taktiež uviedol, že súd prvého stupňa vytýkal nesprávne právne posúdenie skutočnosti odporkyňou, či práce vykonávané navrhovateľom v období od 1.1.1993 (teda hneď po rozdelení Československa) do 28.6.1999, patrili do 1. kategórie, ako to tvrdí navrhovateľ, alebo do III. kategórie, ako to tvrdí odporkyňa a nesprávne právne posúdenie intertemporálnych ustanovení zákona ČNR č 155/1995 Sb.. Pracovná náplň navrhovateľa po tomto dni sa nijak nezmenila, ako to dokumentujú pracovné zmluvy navrhovateľa.

Je teda zrejmé, že práce vykonávané počas obdobia od 1.1.1993 do 28.6.1999 boli práce, ktoré podľa predpisov Českej republiky boli zaradené do 1. pracovnej kategórie. Zrušenie pracovných kategórií český zákonodarcu nezrušil bez ďalšieho, ale vyriešil prechodnú otázku, ako sa majú posudzovať zamestnanci, ktorí časť rokov odpracovali za doby platnosti kategorizácie pracovných skupín, a časť po jej zrušení.

Odporkyňa sa k podanému odvolaniu písomne vyjadrila prípisom zo dňa 29. mája 2012 a navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny.

Uviedla, že doba poistenia získaná podľa právnych predpisov Českej republiky získaná v období od 1.1.1993 do 28.6.1999 a od 24.7.2000 do 30.4.2003 bola získaná v III. pracovnej kategórii, ako ju potvrdil nositeľ poistenia Českej republiky.

V konaní v rámci zisťovania skutkového stavu odporkyňa prihládala aj na pracovné zmluvy a dodatky k pracovnej zmluve uzavreté medzi navrhovateľom ako zamestnancom a českým zamestnávateľom Subterra, statní podnik resp. Subterra, a.s. zo dňa 27.5.1991, 18.6.1992, 4.1.1993, 1.1.1993, 1.1.1994, 6.1.1996, 5.12.1996, 29.12.1998 a dohody o zmene pracovnej zmluvy s miestom výkonu práce v Španielsku, ako to odporkyni prikázal Krajský súd v Košiciach a rovnako ďalšími pracovnoprávnymi aktmi, ktoré navrhovateľ predložil. Rovnako sa odporkyňa zaoberala navrhovateľovou žiadosťou a námietkou v konaní o oprávnom prostriedku ohľadom započítania doby od 1.1.1993 ako doby poistenia získanej vo zvýhodnenej pracovnej kategórii v rozsahu 6 rokov a 179 dní.

Ďalej poukázala na to, že pri posudzovaní nesplnenia podmienky zníženého dôchodkového veku podľa § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov bola odporkyňa vedená nasledovným skutkovým a právnym posúdením: Česká správa sociálneho zabezpečenia odporkyni na formulári E 205 CZ zo dňa 14.5.2009 potvrdila doby poistenia získané podľa právnych predpisov Českej republiky v období od 1.1.1993 do 28.6.1999 a od 24.7.2000 do 30.4.2003. Keďže podľa právnych predpisov Českej republiky boli pracovné kategórie zrušené 1.1.1993, doba poistenia získaná v období od 1.1.1993 do 28.6.1999 a od 24.7.2000 do 29.4.2003 nemohla byť Českou správou sociálneho zabezpečenia potvrdená vo zvýhodnenej pracovnej kategórii. Nárok na dôchodok poistenca, ktorý okrem obdobia dôchodkového poistenia v Slovenskej republike získal aj dobu poistenia v inom členskom štáte EÚ, je vždy potrebné posúdiť aj podľa koordinačných nariadení EÚ. Podľa čl. 1 písm. r) nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 doby poistenia znamenajú doby poistenia alebo doby zamestnania alebo samostatne zárobkovej činnosti, ako ich definujú alebo uznávajú za doby poistenia právne predpisy, podľa ktorých sa dosiahli alebo považujú za rovnocenné dobám poistenia. Doby poistenia oznámené jedným členským štátom EÚ majú byť akceptované prijímajúcim členským štátom EÚ bez spochybňovania ich kvality. Na účely vzniku nároku na dôchodok z dôchodkového poistenia Slovenskej republiky a určenie jeho sumy je potrebné prihladnúť na doby poistenia získané podľa právnych predpisov iného členského štátu EÚ v takom rozsahu, v akom ich na príslušnom formulári potvrdila príslušná inštitúcia sociálneho poistenia tohto štátu podľa vnútroštátnych právnych predpisov. Pretože pracovné kategórie boli podľa právnych predpisov Českej republiky zrušené 1.1.1993, vo formulári E 205 CZ je zamestnanie v období od 1.1.1993 do 28.6.1999 a od 24.7.2000 do 29.4.2003 potvrdené ako doba poistenia, a nie ako doba poistenia získaná vo zvýhodnenej pracovnej kategórii. Vzhľadom na uvedené nie je možné za účelom splnenia podmienky potrebného počtu rokov doby zamestnania zaradeného do I. pracovnej kategórie podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení navrhovateľovi zohľadniť dobu zamestnania získanú v Českej republike v období od 1.1.1993 do 28.6.1999 a od 24.7.2000 do 29.4.2003 ako dobu zamestnania zaradeného v I. pracovnej kategórii, a to napriek tomu, ak by navrhovateľ predtým vykonával obdobné zamestnanie zaradené do I. pracovnej kategórie pred zrušením pracovných kategórií v Českej republike, t.j. pred 1.1.1993. Sociálna poisťovňa ako nositeľ sociálneho poistenia v Slovenskej republike nie je príslušná a oprávnená zaradiť do zvýhodnenej pracovnej kategórie zamestnanie navrhovateľa za doby, ktoré potvrdil nositeľ sociálneho poistenia Českej republiky. Dôchodkový vek sa určuje podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, pretože navrhovateľ nezískal podľa právnych predpisov Slovenskej republiky potrebný počet rokov doby zamestnania zaradeného v I. pracovnej kategórii na účely zníženia dôchodkového veku podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 O.s.p., napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo preskúmal bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a jednomyseľne dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

Podľa článku 7 Ústavy Slovenskej republiky, právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie, medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.

S prihladením na oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 185/2004 Z.z., majú koordinačné nariadenia Európskej únie o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.

Z článku 4 ods. 1 písm. c) nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 vyplýva povinnosť použiť koordinačné nariadenie na dávky v starobe.

Podľa článku 7 ods. 2 písm. c) nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 bez ohľadu na článok 6 naďalej sa budú uplatňovať určité ustanovenia dohôd o sociálnom zabezpečení, ktoré uzavreli členské štáty do dátumu uplatňovania tohto nariadenia za predpokladu, že sú výhodnejšie pre príjemcov dávok alebo ak vyplývajú z osobitných historických okolností a majú obmedzený časový účinok, ak sú tieto ustanovenia uvedené v prílohe III.

Podľa čl. 46 ods. 2 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 príslušná inštitúcia vypočíta teoretickú výšku dávky, na ktorú môže daná osoba uplatniť nárok za predpokladu, že všetky doby poistenia alebo bydliska, ktoré sa dosiahli podľa legislatív členských štátov, ktoré sa na zamestnanú osobu alebo samostatne zárobkovo činnú osobu vzťahovali, sa dosiahli v danom štáte podľa legislatívy, ktorú vykonáva, v deň priznania dávky.

Skutočnú výšku dávky určí príslušná inštitúcia následne na základe teoretickej výšky podľa pomeru trvania dôb poistenia alebo dôb bydliska dosiahnutých podľa legislatívy, ktorú vykonáva, k celkovému trvaniu dôb poistenia a bydliska dosiahnutých podľa legislatív daných členských štátov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zhodne s názorom odporkyne, krajského súdu ale i samotného navrhovateľa vysloveného v oprávnom prostriedku udáva, že predmetom sporu je len právne posúdenie, v akej pracovnej kategórii je potrebné hodnotiť u navrhovateľa obdobie od 1.1.1993 do 28.6.1999.

V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že odporkyňa pri vykonávaní sociálneho poistenia a pri rozhodovaní o nárokoch na dôchodkové dávky jednoznačne musí vychádzať z právnych predpisov Slovenskej republiky ako z medzinárodných zmlúv a koordinačných opatrení EÚ/ES. Nemôže teda aplikovať právo iného štátu.

Ako vyplynulo z obsahu spisu odporkyne ako i prvostupňového súdu Česká správa sociálneho poistenia odporkyni na formulári E 205 CZ zo dňa 14.5.2009 potvrdila doby poistenia získané podľa právnych predpisov Českej republiky v období od 1.1.1993 do 28.6.1999 a od 24.7.2000 do 30.4.2003. Doba poistenia získaná v období od 1.1.1993 do 28.6.1999 a od 24.7.2000 do 29.4.2003 nebola Českou správou sociálneho zabezpečenia potvrdená vo zvýhodnenej kategórii, pričom ako bolo vyššie uvedené nárok na dôchodok poistenca, ktorý okrem obdobia dôchodkového poistenia v Slovenskej republike získal aj dobu poistenia v inom členskom štáte EÚ, je vždy potrebné posúdiť aj podľa koordinačných opatrení EÚ a to tak, že doby poistenia oznámené jedným členským štátom EÚ majú byť akceptované prijímajúcim členským štátom EÚ bez spochybňovania ich kvality. Na účely vzniku nároku na dôchodok z dôchodkového poistenia Slovenskej republiky a určenia jeho sumy je potrebné prihladiť na doby získané podľa právnych predpisov iného členského štátu EÚ v takom rozsahu, v akom ich na príslušnom formulári potvrdila príslušná inštitúcia sociálneho poistenia toho štátu podľa vnútroštátnych právnych predpisov.

Z vyššie uvedených dôvodov aj odvolací súd považoval rozhodnutie odporkyne za zákonné a preto rozsudok krajského súdu ako vecne správny podľa § 219 ods.1, 2 O.s.p. potvrdil, keď sa stotožnil s

právnym posúdením veci krajským súdom. Na uvedenom nemení nič ani obsah podaného odvolania, pretože námietky navrhovateľa, totožné s námietkami uvedenými v opravnom prostriedku, nemohli spochybníť vecnú správnosť rozsudku krajského súdu.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný a odporkyni náhrada trov nepatrí zo zákona.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.